

A Kárpát-medence könyves műveltsége 3

Körmendy Kinga

Kodikológia és művelődéstörténet 5

Sarbak Gábor

A magyarországi kódextörredékek kutatása 10

Monok István

Könyvtárak és könyvolvasás 17

Szabó Béla

Jogászaink olvasmányai a kora újkorban 23

Varga András

Orvosaink olvasmányműveltsége a 17. században 35

Domokos György–Hausner Gábor–Veszprémy László

Eruditio militaris 40

Farkas Gábor Farkas

Számítógépes adatbázisok az Egyetemi Könyvtár legrégebbi állományából 48

Keveházi Katalin–Varga András

Régi könyvek számítógépes feldolgozása a JATE Központi Könyvtárban 57

Petőfi S. János–Benkes Zsuzsa

A szövegtani kutatás diszciplináris környezete 63

Török Tamás

A tanulói érdeklődés alakulása Esztergom iskoláiban 72

Nagy József

Személyiségfejlődés és nevelés 83

Vastagh Zoltán

Facilitátorok és mentorok 94

Fábián László

Vagyok én az én időm? 98

Tarján Tamás

Madártan 102

Jákfalvi Magdolna

Egy színház a világ 106

György Lajosné

A félrevezetés könyvei 110

Honffy Pál

Az esztétika átrendezése 116

Varga Gábor

Népoktatás Alsóvadászon 120

iskolai 97/5

Kerényi A. Ödön

A magyarországi közcélú villamosenergia-szolgáltatás
története 121

satöbbi

Satöbbi 131

meléklet

Jean Baudrillard

Víruselmélet

Sebők Zoltán

Kulturális virológia

Könyvtárak és könyvolvasás

1526–1750

A Mohács utáni két évszázad könyvtár- és olvasmánytörténetének forrásai alapvetően levél- és kéziratári dokumentumok.

A mai Magyarország területén található 1750 előtt nyomtatott könyvanyag nagyobb hányadában 1750 után került az országba, így a possessor-bejegyzések és a margináliák kutatása csak a levéltári dokumentumok tanulságait kiegészítő forrásanyag lehet.

A levéltári dokumentumok között kiemelkedő fontosságúak a hagyatéki leltárak, tehát a tulajdonos elhunyt utáni ingóság-összeírások, amelyek egyrészt tájékoztatnak az elhunyt személy olvasmányairól, másrészt az egyes könyvtár-részek további sorsáról (öröklés) is információkat adnak.

A mellett, hogy a 16–17. századi Kárpát-medencében az alfabetizáció a társadalom csupán kis hányadát érintette, az olvasni tudó lakosság szinte a teljes könyvkereskedelmi intézményhálózatot nélkülözni kényszerült. A néhány vándor könyvkereskedő, könyvkötő, illetve könyvterjesztéssel is foglalkozó nyomdász mellett a nem a könyvre szakosodott kereskedők, utazó követek, politikusok, de legfőképpen a *peregrinatio academia* intézménye keretében külföldön felsőfokú műveltséget szerző diákok voltak azok, akik az országba érkező könyveket kiválasztották. Így általánosságban megállapítható, hogy a Kárpát-medence kora újkori könyvtárainak túlnyomó többsége nem a tulajdonos saját olvasmányízlése alapján alakult ki, a könyvkiadó és az olvasó közé egy harmadik réteg került. Ez akkor is így van, ha a meglévő dokumentumokat ennek ellenére a könyvtártulajdonosok olvasmányműveltségét jól tükröző forrásoknak tartjuk. Az esetek túlnyomó többségében azt is elmondhatjuk, hogy a magánkönyvtárak jegyzékei valóban az olvasott könyvek jegyzékei is: számszerűleg általában könnyen elolvasható könyvmennyiségről van szó, s a könyvek drága volta valószínűtlenné teszi a presztízs-könyvgyűjtés jelenségének meglétét. A 18. század közepe táján megjelent Magyarországon is a kincsképzés eszközeként való könyvgyűjtés, de a 16–17. században erről még nem beszélhetünk. Azokban az esetekben is, amikor könyvösszeírás egy-egy család több nemzedékének gyűjteményét regisztrálja, el tudjuk különíteni a család egyes tagjainak életében beszerzett könyvek csoportjait.

Az intézményi könyvtárak

A művelődési intézményrendszer a Mohácsot követő másfél évszázadban alapjaiban változott meg. A királyi udvar mint központi művelődésszervező erős megszűnt létezni, illetve a Gyulafehérvárra költözött része köré az ott kialakuló fejedelmi udvar az erdélyi kultúra formálásában vállalt meghatározó szerepet az 1658. évi tatár invázióig. A központi uralkodói udvarok megszűnése után az egyes országrészek főnemessége vállalta magára azok művelődésszervező feladatainak egy részét, ezért az erdélyi fejedelmi udvar könyvtára mellett az arisztokrata gyűjteményeket is kvázi intézményi könyvtárakként tárgyalhatnánk.

A katolikus egyház hierarchiája a mohácsi csatavesztést követően összeomlott. A török elfoglalta az ország egyharmadát, Erdélyben szekularizálták a püspökség javait, az országnak ez a része a Török Hódoltsághoz hasonlóan missziós területnek számított, s csak a ferencesek, illetve majd a 17. században a jezsuiták tevékenykedtek itt. Az itt maradt világi alsópapság vagy protestánsná vagy – a hierarchia ellenőrző és védő ereje híján – teljesen erőtlenné vált. A Királyi Magyarország területére zsúfolódott a nagyobb-részt csak címviselésében főpapi társadalom, s hozta létre Pozsony és Nagyszombat városában azt az intézményrendszert, amelyre támaszkodva majd a 17. században sikeresen tudott szembeszállni az addigra már többségi protestáns egyházakkal. A szerzetes papságnak is igen nagyok voltak a veszteségei a török előrenyomulása miatt, de még jelentősebb az a tény, hogy a magyarországi városok többsége gyakorlatilag két évtized alatt protestánsná lett, s elkergették a szerzetesi közösségeket.

A katolikus alsópapság olvasmányairól, a rendelkezésükre álló kisebb plébániai gyűjteményekről elsődlegesen a canonica visitatio jegyzőkönyveiből tájékozódhatunk. A Tridenti zsinat határozatainak szellemében megújult katolikus istentiszteleti rend és napi vallásgyakorlat megkövetelte a plébániáktól azt, hogy a *Biblia* mellett egy-egy szertartáskönyvből, beszédgyűjteményből, esetleg az egyházatyák néhány művéből, valamint zsinati határozatokból álló kis gyűjtemény segítse a pap munkáját, s ezen könyvek meglétét az egyházlátogatás során ellenőrizték is.

A káptalani, a püspöki és az érseki könyvtárakról a 16–17. századból nagyon kevés adat áll rendelkezésünkre. Egész sor főpap (Oláh Miklós, Telegdy Miklós, Mossóczy Zakariás, Kutassy János, Náprági Demeter, Pázmány Péter, Lippay György, Szelepcsényi György stb.) magánkönyvtáráról alkothatunk többé-kevésbé pontos képet, ezek azonban magánkönyvtárak voltak, s a tulajdonos halála után közülük csak kevesen hagyták könyveiket a vezetésük alatt álló egyházmegye bibliotékájára. Legtöbbjük könyvöröksége megoszlott egy-egy művelt rokon, illetve a possessor által kedvelt kolostor, rendház között. Csupán Lippay György és Szelepcsényi György könyvtáráról tudjuk, hogy egyetlen egységként az esztergomi székesegyházi könyvtárba olvadtak be.

A bencés, a ciszterci, a pálos és a premontrei rendházak könyvállománya a 16. század folyamán nagyjából elpusztult, de a 17. század közepétől azok a rendek, amelyek szerepet vállaltak az új katolikus iskolai rendszer megeremtésében, könyvtáraik fejlesztését központi kérdésnek tartották. A 17. század közepétől Magyarországon is aktív és nagyon sikeres piarista rend mellett, a leleszi premontrei bentlakásos iskola ez idő tájt már konkurrálhatott a sárospataki református kollégiummal is. Külön hely illeti meg azonban könyvtártörténetünkben a ferences és a jezsuita rendet. A *ferences rend* házai úgy helyezkedtek el a Hódoltság körül, hogy a missziós munkát folyamatosan tudják támogatni. A könyvtárak állománya sem a tudós kutatómunkára szerveződött gyűjtemények képét mutatja, sokkal inkább a világi papi teendőket is ellátó szerzetesek napi felkészülését segítették. Ennek megfelelően hangsúlytal szerepelnek a könyvtárak jegyzékein a beszédgyűjtemények, a bibliakommentárok és a vitázó iratok. Nagy szerepe volt a rendnek a magyar nyelvű olvasmányok terjesztésében is. Jóllehet a *jezsuita könyvtárak* tematikai összetételét alapjában a központi rendi előírások határozták meg (*Ratio studiosorum* 1541, 1586), az egyes állomások könyvtárai szembetűnően eltérnek egymástól aszerint, hogy residentiáról, kollégiumról vagy éppen missziós állomásról volt-e szó. A jezsuita egyetemi könyvtár Nagyszombatban természetesen ismét más feladatkörű gyűjtemény volt, így annak nagysága, tartalmi heterogenitása eltért akárcsak a nagyobb központi rendháznak számító pozsonyiétól is. A legtöbb rendház könyvtáráról (Pozsony, Kassa, Turóc, Zsolna, Sopron, Nagybánya, Ungvár) 1750 előttről is tényleges katalógussal rendelkezünk. Ezek láthatóan ugyanabban a szakrendben sorolják fel az egyes művek legfontosabb bibliográfiai jellemzőit.

Egészen másfajta tudatosság jegyében alakultak ki azok az *egyetemi könyvtárak*, amelyek részben megszűntek, részben maig is hozzáférhetőek. A protestáns egyetemalapítá-

si próbálkozások sikertelensége mellett a jól szervezett jezsuita rend 1750 előtt három olyan intézményt alapított, amelyek közül kettő egyetem, egy pedig akadémia volt. A kolozsvári Báthori-egyetem könyvtárának egy részét possessor-bejegyzések alapján sikerült rekonstruálni. A nagyszombati katalógusok már a jezsuita módszeres, tervezett állományépítés dokumentumai. A kassai akadémia könyvtára tulajdonképpen a rendház könyvtára volt. Láthatóan törekedett a rend egy olyan könyvtár létrehozására, amely méltó ellenpárja a helyi „Bibliotheca Publica” gazdag, de alapjában véve protestáns arculatú gyűjteményének.

A protestáns intézményi könyvtárak közül a leginkább figyelemre méltó a nyilvános könyvtárak rendszere, illetve talán a könyvtár funkcióját pontosabban kifejező elnevezéssel: a *közösségi használatú könyvtárak*. Hans Dernschwam, vagy Zsámboky János könyvtára a szűkebb baráti kör számára elérhető volt, a németújvári protestáns iskola könyveinek egy része „Ex libris Stephani Beythe et sociorum ejus” bejegyzést rejt. Sopronban a Tudós Társaságnak külön könyvtára volt a 17. század első felében, Bethlen Miklós könyvei közt is akad „Ex libris Nicolai Bethlen et amicorum ejus” bejegyzésű. A német városok példája szolgált alapul a magyarországi, többségében német lakosságú evangélikus városoknak, hogy a maguk tanácsi könyvtárait, iskoláit, illetve ezek gyűjteményeit a városukban volt szerzetesrendi könyvtárak megtartásával, azok anyagának selektálásával, majd gyarapításával létrehozzák. A gyűjtemények igen gyakran egy-egy parókián voltak elhelyezve, vagy akkor adták át azokat a parókiának, amikor már kinőtték a városi tanácsi kereteket. A magyar szakirodalomból is ismerünk erre példákat: Kőszeg (1535), Besztercebánya (1570 körül), Brassó (1575), Segesvár (1594), Kassa (1670). E könyvtárak tehát nem a városi tanácsok főként jogi munkákból álló *szakgyűjteményei*, amelyek kiegészítik a városi tanácsi funkciókat vállaló polgárok magángyűjteményeit. Adatolhatóan ilyen utóbbi típus a nagyszombati (1594) vagy az eperjesi tanácsi könyvtár (1673). A maga arculatát a felekezeti hovatartozástól függetlenül alakító másik könyvtártípus az, amivel Besztercebányán már a 16. század elején mint kórházi gyűjtemény, majd 1731-ben Kassán találkoztunk, itt nevezetesen a gyógyszerészeti könyvgyűjteményével. Az ilyen *szakkönyvtárak* jelenléte azonban Magyarországon 1750 előtt nagyon ritka esetnek mondható.

Folytatva azonban a protestáns intézményi könyvtárak ismertetését, rátérhetünk az iskolai könyvgyűjtemények számbavételére. Az *evangélikus liceumi könyvtárak* közül kiemelhetjük a brassói és a soproni példát. A *református kollégiumi könyvtárak* története mind a magyarországi, mind az erdélyi egyházkerületekben viszonylag jól dokumentált. Jól ismert a sárospataki, a debreceni, a szatmári és nagybányai, Erdélyben pedig a kolozsvári, a nagyenyedi, a marosvásárhelyi és a székelyudvarhelyi kollégiumok könyvtárának katalógussal dokumentált anyaga. Az *unitárius kollégium* könyvtára Kolozsvárt a 17. század má-

---

*A katolikus alsópapság
olvasmányairól,
a rendelkezésükre álló kisebb
plébániai gyűjteményekről
elsődlegesen a canonica visitatio
jegyzőkönyveiből
tájékozódhatunk. A Tridenti
zsínat határozatainak
szellemében megújult katolikus
istentiszteleti rend és napi vallás-
gyakorlat megkövetelte
a plébániáktól azt, hogy a Biblia
mellett egy-egy szertartás-
könyvből, beszédgyűjteményből,
esetleg az egyházatyák néhány
művéből, valamint zsinati
határozatokból álló kis
gyűjtemény segítse a pap
munkáját, s ezen könyvek
meglétét az egyházlátogatás
során ellenőrizték is.*

---

sodik felében nem igazolja azokat a szakirodalmi közhelynek számító megállapításokat, hogy a dési complanatio (1638) után az unitárius szellemi élet nem tudott talpra állni.

A magánkönyvtárak

A főúri udvarok gyűjteményei

Nem számítva az európai uralkodók, választófejedelmek nagy könyvtárait, a magyarországi főnemesség olvasmányműveltsége, könyvkultúrája nem marad el a kortárs európai nemességétől. Jellegében, az eruditio tartalmi oldaláról nézve természetesen mutatkoznak különbségek, s ha egy nyugat-európai nemes speciális érdeklődését kvázi szakkönyvtár létesítésével kívánta kielégíteni (legyen az politikaelmélet vagy éppen az Újvilág leírásai), nem okozott számára nehézséget a könyvek megtalálása. A magyarországi könyves kultúrának nem volt infrastruktúrája, s a könyvtárak alapítói, tulajdonosai a korai újkorban középkori könyveszerzési módszerekre kényszerültek. A magyarországi főnemes – de általában a társadalom bármely rétegére is igaz ez – olvasottsága azonban szélesebb körű, több szakterületet érintő volt, mint európai osztályos társaié. Adódott ez abból, hogy a könyvkiadó és az olvasó közé egy, a saját ízlését is érvényesíteni tudó személy kellett, hogy belépjen (utazó diák, diplomata, posztókereskedő, tisztartó stb.), és abból is, hogy a magyarországi főúri udvaroknak sokáig megmaradtak olyan iskola-, egyház- és általában művelődésszervező funkciói, amelyek a tartalmilag heterogénebb összetételű gyűjtemények létét kívánták meg.

A főúri gyűjtemények sorában kiemelkedő a németújvári Batthyány-könyvtár, továbbá *Zrínyi Miklós* csáktornyai, valamint *Thurzó György* bicsei gyűjteménye. A 17. század közepének egyik legnagyobb könyvtára a sárospataki Rákóczi-könyvtár volt, az 1671-ben kivégzett országbíró *Nádasdy Ferenc* pottendorffi könyvtára azonban sejtethetően nagyobb, tartalmában korszerűbb volt. *Esterházy Pál* több könyvtárral is bírt (Kismartonban, illetve Fraknón). *II. Rákóczi Ferenc* könyvtára nem tekinthető 17. századnak, ezért csak megemlítjük, hogy míg a vöröskői kis könyvtár hagyományosan a magyar politizáló nemes jogi és történeti olvasmányait jelzi, addig a halála után Rodostón összeírt könyvtár a *Confessiones* írójának modern gyűjteménye.

A bécsi császári udvar környezetében élő magyarországi főnemeselek tehát könyvgyűjtési szokásaikban is sokat változtak a 17. század második felére, csakúgy, mint ahogy körükben is lezajlott az a váltás, amely a teoretikus képzés helyett a várható politikai, világi szerepre való felkészülésben áll.

Míg *Széchenyi Zsigmond* Kavaliers-tour-on vett részt 1699–1702-ben, addig kortársa, az erdélyi *Teleki Pál* a peregrinatio academica hagyományos útját járta. Ez a különbség a magyarországi és erdélyi főnemesség művelődési szokásaiban pontosan jelzi azt a különbséget is, amely könyvgyűjtési attitűdjükben mutatkozik meg. A legjelentősebb könyvtárak a század végén Erdélyben a *Telekiek* geryeszegi és *I. Apafi Mihály* gyűjteményei (a fogarasi és a radnóti) voltak.

A tudós könyvtárak

Ez a könyvtártípus jellemző módon nem tudott a Kárpát-medencében meghonosodni. A 16. századból jól ismerjük a morvaországi származású Hans Dernschwam beszercebányai könyvtárát, a Bécsben élő humanista Zsámboky Jánosét, továbbá az európai rangú tudós, *Dudith András*, valamint az Erdélyben élő történétíró, *Giovanni Michaele Bruti* gyűjteményeit, de ezek vagy nem voltak Magyarországon, vagy a tulajdonosuk nem volt magyar.

A magyarországi eruditív jellegű műveltség alakulására nézve jelzésértékűnek tartjuk azt a tényt, hogy az európai értelemben vett „tudós gyűjtemények” (Gelehrten-sammlungen) története a 16–17. század fordulóján lezárul, s majd csak a 18. század közepén indul újra, immár társulati formában.

A Kárpát-medence polgárságának olvasmányai

A dokumentumok számát tekintve a legkedvezőbb helyzetben a polgári könyvtárak megismerésében vagyunk (604 könyvjegyzék). Az ország valamennyi földrajzi egysége (a Török Hódoltság természetesen kivétel) képviselteti magát: az erdélyi szász lutheránus városok (Brassó, Nagyszében, Beszterce, Kolozsvár); a felvidéki, vallásilag és etnikailag vegyes lakosságú Kassa, a német lutheránus Lőcse, Besztercebánya, Selmecbánya; továbbá az osztrák–német Sopron és Ruszt gazdag forrásanyagot kínálnak. Fontos kiemelni, hogy a 18. század elejéig–végéig nem német polgár könyvgyűjtékét alig ismerünk, és ezek túlnyomó többségükben lutheránusok.

Több résztanulmány jelezte már azt az igényt, hogy az európai szellemi áramlatok Kárpát-medence-beli recepciója történetének vizsgálatakor, különösen ha ezt a vizsgálatot összekötjük egy-egy városi közösség olvasmányízlésének jellemzésével, fontos az akadémitákra és a többi polgárra vonatkozó források külön kezelése. Ha egyrészt a lelkészek, másrészt a tanárok, az egyetemet járt tanácsai tisztviselők, a jogászok, az orvosok, a patikusok könyvjegyzégeit kiemeljük, akkor városonként a kép nem lesz túl differenciált, jóllehet maradnak különbözőségeik is. A maradék – nem egyetemet végzett személyek – tulajdonába volt könyvekről készült könyvjegyzékek felekezetiileg biztosan egyfajta – ha nem is ortodox, de – lutheránus egysíkúságot jeleznek. Kis eltérések mutatkoznak a népszerűbb beszédgyűjtemények szerzői közt városonként, aszerint, hogy tanáraik, lelkészeik az evangélikus teológián belüli melyik áramlat képviselőihez vonzódtak inkább.

A 16–17. századból két magyarországi könyvkereskedői katalógust ismerünk. Ezek – tulajdonképpen hagyatéki leltárak – pontos keresztmetszetét adják a korabeli átlagpolgár olvasmányanyagának (*Dionysius Kramer*, 1579, Körmöcbánya–Boroszló, 211 tétel; *Hans Gallen*, 1583, Kassa, 604 tétel). Az itt kapott kép konkretizálódik a polgárhagyatékok könyves tételeiben: az 5–30 kötetes gyűjtemények magját természetesen a napi vallásgyakorlattal kapcsolatos, illetve a helyi iskolai tankönyvek alkotják. Eszerint egy-egy város olvasmányanyaga igen jellegzetes lehet. A 17. század végére a szakkönyvek egy-egy mesterember polcán is megjelennek (például bányászat), s ugyanígy a szórakoztató olvasmányok is.

Irodalom*Adattár 16–18. századi szellemi mozgalmaink történetéhez*

Sorozatszerkesztő:

Keserű Bálint

11. *A magyar könyvkultúra múltjából.* IVÁNYI BÉLA cikkei és gyűjtése. Sajtó alá rend., függelék: HERNER JÁNOS–MONOK ISTVÁN. Szeged 1983, 645 old.

12. *A Dernschwam-könyvtár. Egy magyarországi humanista könyvjegyzéke.* Kísérőtanulmánnyal közreadja: BERLÁSZ JENŐ. Sajtó alá rend., mutató: KEVEHÁZI KATALIN–MONOK ISTVÁN. Munkatárs: VARGA ANDRÁS. Szeged 1984, 343 old.

12/2. *A Zsámboky-könyvtár katalógusa (1587) Gulyás Pál olvasatában.* Szerk.: MONOK ISTVÁN. Bev.: ÖTVÖS PÉTER. Bibliográfia: VARGA ANDRÁS. Szeged 1992, 281 old.

12/3. *A Dudith-könyvtár. Részleges rekonstrukció.* Összeáll. és az előszót írta: JANKOVICS JÓZSEF–MONOK ISTVÁN. Szeged 1993, 207 old.

13. *Magyarországi magánkönyvtárak I. (1533–1657).* Sajtó alá rend.: VARGA ANDRÁS. Bp.–Szeged 1986. IX., 259 old.

13/2. *Magyarországi magánkönyvtárak II. (1580–1721).* Sajtó alá rend.: FARKAS GÁBOR–KATONA TÜNDE–LATZKOVITS MIKLÓS–VARGA ANDRÁS. Szerk.: MONOK ISTVÁN. Szeged 1992. VII., 329 old.

13/3. *Magyarországi magánkönyvtárak III. Besztercebánya, Körmöcbánya, Selmecbánya.* (Előkékszületben, sajtó alá rendezi: CICAJ, VILIAM–MONOK ISTVÁN – NÉMETH NOÉMI.)

13/4. *Magyarországi magánkönyvtárak IV. Pótlások.* (Tervben.)

14. *Partiumi könyvesházak 1623–1730. (Sárospatak, Debrecen, Szatmár, Nagybánya, Zilah.)* Sajtó alá rend.: FEKETE CSABA–KULCSÁR GYÖRGY–MONOK ISTVÁN–VARGA ANDRÁS. A tötetet és a mutatókat összeáll.: MONOK ISTVÁN–VARGA ANDRÁS. Bp.–Szeged 1988, 588 old.

15. *Kassa város olvasmányai 1562–1731*. Sajtó alá rend.: GÁCSI HEDVIG–FARKAS GÁBOR–KEVEHÁZI KATALIN–LÁZAR ISTVÁN DÁVID–MONOK ISTVÁN–NÉMETH NOÉMI. Mutató: FARKAS GÁBOR–VARGA ANDRÁS. Szerk.: MONOK ISTVÁN. Szeged 1990. XII., 226 old.
- 16/1. *Erdélyi könyvesházak I. JAKÓ KLÁRA: Az első kolozsvári egyetemi könyvtár története és állományának rekonstrukciója 1579–1604*. Szerk.: MONOK ISTVÁN. Szeged 1991, 171 old.
- 16/2. *Erdélyi könyvesházak II. Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyenyed, Szászváros, Székelyudvarhely*. JAKÓ ZSIGMOND anyaggyűjtésének felhasználásával sajtó alá rend.: MONOK ISTVÁN–NÉMETH NOÉMI–TONK SÁNDOR. Mutató: FARKAS GÁBOR–VARGA ANDRÁS. Szerk.: MONOK ISTVÁN. Szeged 1991. X., 246 old.
- 16/3. *Erdélyi könyvesházak III. 1563–1757. A Bethlen-család és környezete. Az Apafi-család és környezete. A Teleki-család és környezete. Vegyes források*. Sajtó alá rend.: MONOK ISTVÁN–NÉMETH NOÉMI–VARGA ANDRÁS. Szerk.: MONOK ISTVÁN. Szeged 1994 [1995]. XVI., 375 old.
- 16/4. *Erdélyi könyvesházak IV. Csíksomlyó*. (Előkészületben.)
- 16/5. *Erdélyi könyvesházak V. Beszterce, Brassó, Nagyszeben, Segesvár*. (Előkészületben.)
- 17/1. *Magyarországi jezsuita könyvtárak 1711-ig. I. Kassa, Pozsony, Sárospatak, Túróc, Ungvár*. Sajtó alá rend.: FARKAS GÁBOR–MONOK ISTVÁN–POZSÁR ANNAMÁRIA–VARGA ANDRÁS. Szerk.: MONOK ISTVÁN–VARGA ANDRÁS. Szeged 1990, 330 old.
- 17/2. *Magyarországi jezsuita könyvtárak 1711-ig. II. Nagyszombat*. Sajtó alá rend.: FARKAS GÁBOR. (Előkészületben.)
- 18/1. *Lesestoffe in Westungarn I. Sopron (Ódenburg) 1535–1721*. Hrsg. von TIBOR GRÜLL–KATALIN KEVEHÁZI–JÓZSEF LÁSZLÓ KOVÁCS–ISTVÁN MONOK–PÉTER ÖTVÖS–KATALIN G. SZENDE. Red. von ISTVÁN MONOK–PÉTER ÖTVÖS–HARALD PRICKLER. Szeged 1994. XI., 578 old.
- 18/2. *Lesestoffe in Westungarn II. Forchtenstein (Fraknó), Eisenstadt (Kismarton), Güns (Kőszeg), Rust (Ruszt)*. Hrsg. von TIBOR GRÜLL–KATALIN KEVEHÁZI–KÁROLY KOKAS–ISTVÁN MONOK–PÉTER ÖTVÖS–HARALD PRICKLER. Szeged 1996, 312 old.
19. *Intézményi gyűjtemények Magyarországon 1526–1750*. (Előkészületben.)
20. *Kumulatív index a 11–20. kötetekhez*. (Tervben.)

Könyvtártörténeti füzetek

Sorozatszerkesztő:

Monok István

- I. *Magángyűjtemények Magyarországon 1551–1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája*. Összeáll.: FONT ZSUZSANNA–HERNER JÁNOS–KOKAS KÁROLY–MONOK ISTVÁN. Szerk.: MONOK ISTVÁN. Szeged 1981. XXIX., 219 old.
- II. *Magángyűjtemények Nyugat-Magyarországon 1555–1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája*. Összeáll.: HERNER JÁNOS–KEVEHÁZI KATALIN–KOKAS KÁROLY–MONOK ISTVÁN segítségével BARISKA ISTVÁN–KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ–ÖTVÖS PÉTER–TIRNITZ JÓZSEF. Szerk.: MONOK ISTVÁN. Szeged 1982. XVIII., 161 old.
- III. *Magángyűjtemények Magyarországon 1545–1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája*. Összeáll.: HERNER JÁNOS–MONOK ISTVÁN. Szeged 1983. XX., 171 old.
- IV. *Magángyűjtemények a királyi Magyarországon és az Erdélyi fejedelemségben 1533–1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája*. Összeáll.: FONT ZSUZSA–HERNER JÁNOS–KATONA TÜNDE–KEVEHÁZI KATALIN–KISS ÉVA–KOKAS KÁROLY–LATZKOVITS MIKLÓS–MONOK ISTVÁN–RIDEG LÁSZLÓ–VARGA ANDRÁS. Szerk.: HERNER JÁNOS–MONOK ISTVÁN. Szeged 1985. XVII., 190 old.
- V. *Magyarországi magángyűjtemények 1561–1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája*. Összeáll.: FARKAS GÁBOR–GÁCSI HEDVIG–KATONA TÜNDE–KEVEHÁZI KATALIN–LATZKOVITS MIKLÓS–MONOK ISTVÁN–NÉMETH NOÉMI. Szerk.: MONOK ISTVÁN. Szeged 1989. XIII., 149 old.
- VI. *Intézményi gyűjtemények 1535–1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája*. Összeáll.: FARKAS GÁBOR–MONOK ISTVÁN–NÉMETH NOÉMI. Szerk.: MONOK ISTVÁN. Szeged 1989. XIX., 146 old.
- VII. *Intézményi- és magángyűjtemények Magyarországon 1722–1750. Könyvjegyzékek bibliográfiája*. Összeáll.: MONOK ISTVÁN–VARGA ANDRÁS. Szerk.: MONOK ISTVÁN. Szeged 1990. XIV., 159 old.
- VIII. *Intézményi- és magángyűjtemények Magyarországon 1535–1750. Könyvjegyzékek bibliográfiája*. Összeáll.: MONOK ISTVÁN–ZVARA EDINA. Szeged 1996. (Nyomdában.)
- IX. *Intézményi- és magángyűjtemények Magyarországon 1550–1750. Könyvjegyzékek bibliográfiája*. Összeáll.: MONOK ISTVÁN–VILIAM CICAJ–ZVARA EDINA. (Előkészületben.)

A Kárpát-medence kora újkori könyvtárai – Bibliotheken im Karpatenbecken der frühen Neuzeit

Sorozatszerkesztő:

Monok István

1. MONOK ISTVÁN: *A Rákóczi család könyvtárai 1588–1660*. Szeged 1996. LII., 285 old.